

Innst. 294 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:98 S (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll om styrket kraftforsyning til Bergensområdet

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen i saken om styrket kraftforsyning i Bergen sette alternativet om spenningsoppgradering av eksisterende kraftlinjenett med tilhørende ny kraftproduksjon opp mot nye kraftlinjer i Hardanger når endelig beslutning tas.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, frå Framstegspartiet, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-Olsen, frå Høgre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leiar Siri A. Meling, frå Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, frå Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og frå Kristeleg Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til Dokument 8:98 S (2010-2011) – representantforslag frå stortingsrepresentantane Ketil Solvik-Olsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll om styrka kraftforsyning til Bergensområdet.

Komiteen viser til at som følge av dei sterke protestane mot regjeringa sitt vedtak om å gje konsesjon til den nye høgspentlinja i Hardanger, frå Sima til Samnanger, sette regjeringa 11. august 2010 ned fire uavhengige ekspertutval som fekk i oppdrag å kvalitetssikre delar av grunnlaget for konsesjonssøknaden for den nye linja.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, meiner det var ei klok avgjerd og ein gledelig snuoperasjon, og viser til at regjeringa tidlegare hadde avvist liknande framlegg frå opposisjonspartia.

Ein betydeleg svakheit ved regjeringa sine utgreiingar er at ein berre greidde ut ytterpunkta i debatten, som den konsesjonssøkte luftlinja og det langt dyrare sjøkabelalternativet opp mot kvarandre, utan å greie ut andre alternativ som ville vere meir realistiske alternativ til den planlagde luftlinja.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Kristeleg Folkeparti viser til at forsynings situasjonen i Bergensregionen har vore eit sentralt tema i prosessen med ny 420 kV linje mellom Sima og Samnanger. Det har vore eit hovudargument for bygging av linja.

Desse medlemene viser til at utbygginga av Sima-Samnanger har vore svært omstridd. Heilt frå dei første planane for den nye linja vart kjende har det vore sterk motstand mot desse planane frå eit samla politisk miljø både lokalt i Hardanger og i Hordaland.

Desse medlemene viser også til at det har vore stilt spørsmål ved kor nødvendig denne linja er for forsynings sikkerheita i Bergensregionen, og om det er andre løysingar som kan gjere det mogeleg å få til ein god forsynings situasjon og på same tid skåne verdifulle landskapsområde i Hardanger.

Desse medlemmene meiner at utvala, etter at dei endeleg kom på plass, har gjort ei grundig vurdering.

Utvala la fram sine rapportar 1. februar 2011. Komiteen viser til at eit av utvala, Utval 4, vurderte alternative løysingar til luftlinja Sima–Samnanger. Eit av alternativa som utvalet peika på, var spenningsoppgradering av eksisterande 300 kV nett frå Sauda til Aurland – i kombinasjon med reservekraftverk – for å oppnå akseptabel forsyningstryggleik i oppgraderingsperioden. Til tross for at oppgradering ikkje gjev ei tredje linje inn til BKK-området, skreiv utvalet at dei ikkje ville utelukke at dette kan vere det samfunnsøkonomisk sett beste alternativet. Dette alternativet var imidlertid ikkje greidd ut tilstrekkeleg til at utvalet kunne trekkje ein endeleg konklusjon.

Komiteen har merka seg at olje- og energiministeren i brev til komiteen av 16. mars 2011, som er lagt ved, peikar på at spenningsoppgradering av den aktuelle strekninga er eit prosjekt av ein storleik som inneber ombygging av meir enn 300 km leidning og 8–9 transformatorstasjonar. Ved spenningsoppgradering må også delar av kraftleidninga rivast og byggast opp på ny. Dette kan enten skje parallelt med eksisterande trasé eller i eksisterande trasé. Ved å byggje parallelt kan ein i større grad halde oppe kraftflyt på den gamle leidninga i byggjefasen. Ulempa er at ein då tek i bruk nye areal, noko som vil gje nye konflikhtar mot andre interesser. Bygging i same trasé krev utkopling av leidninga i større periodar. Dette er omsyn som måtte ivaretakast i ei slik utgreiing.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, er einig med forslagsstillarane i at oppgradering av eksisterande kraftlinjenett er det mest realistiske alternativet til den planlagde luftlina Sima–Samnanger, og at dette alternativet difor burde vore greidd ut nærare av uavhengige faglege miljø. Dette burde vore vurdert opp mot luftspenn i Hardanger før ei endeleg avgjerd vert teken. I desse vurderingane måtte også ulempene i form av til dømes redusert forsyningstryggleik i Bergensområdet i oppgraderingsperioden og behovet for å realisere potensialet for fornybar energiproduksjon i Hardanger blitt teke med.

Medlemmene i komiteen frå Høgre vil peike på at fleire av tiltaka som er vist til som alternativ til Sima–Samnanger, er kontroversielle eller kan vere lite realistiske. Det vil vere uheldig å byggje eit nytt reservekraftverk som skal stå ubrukt store deler av året. Eige prisområde for Bergensregionen vil også kunne ha store negative konsekvensar for straumkundane i regionen.

Desse medlemmene viser til at det er søkt om konsesjon for bygging av ny 420 kV linje mellom Mongstad og Kollsnes uavhengig av bygging av Sima–Samnanger. Denne linja er svært kontroversiell, og det er usikkert om den vil stå ferdig innan 2015. Spenningsoppgradering av eksisterande linjenett vil også ta tid.

Komiteen har imidlertid merka seg at regjeringa 1. mars 2011 ikkje fann grunnlag for å endre innhaldet i konsesjonsvedtaket frå 2. juli 2010, som dermed ligg fast. Saka er med det avgjort.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at regjeringen nå har tatt viktige skritt i retning mot en tryggere energiforsyning i Bergensområdet. Disse medlemmer framhever at det var positivt at regjeringen innhentet videre kunnskap om sjøkabelalternativet mellom Sima og Samnanger, sommeren 2010.

Disse medlemmer understreker at de fire utvalgsrapportene langt på vei støttet de utredninger som Statnett og NVE gjennomførte i forkant av vedtaket om luftspenn mellom Sima og Samnanger. Utvalgene som la fram sine rapporter 1. februar 2010, viste at sjøkabelalternativet var vesentlig dyrere og mer tidkrevende enn luftspenn. Dersom andre alternativer enn den vedtatte luftledningen skulle velges, anbefalte ett av utvalgene eget prisområde for Bergensregionen. Det var også i så fall en forutsetning at annet trinn av kraftverket på Mongstad ble idriftsatt i 2015, og at luftledningen Mongstad-Kollsnes var på plass i 2016. Disse medlemmer ser på dette som urealistiske anbefalinger og forutsetninger. Disse medlemmer er tilfreds med at regjeringen nå har tatt et viktig og riktig vedtak, som sikrer en jevnere pris på strøm, en sikker kraftforsyning og at en muliggjør økonomisk vekst og økt velferd for folk flest, i tillegg til at økt produksjon av fornybar kraft kan bygges ut i regionen.

Disse medlemmer tar situasjonen i kraftsektoren meget alvorlig. Disse medlemmer vil framheve at enigheten med Sverige om elsertifikater (grønne sertifikater) vil gi grunnlag for en utbygging på om lag 26 TWh fornybar kraft i Norge og Sverige i perioden til og med 2020. Dette vil bidra positivt i kraftsektoren.

Forslagsstillerne peker på oppgradering av eksisterende linjenett som et alternativ til ny kraftlinje mellom Sima og Samnanger. Disse medlemmer viser til statsrådets brev av 16. mars 2011, som er vedlagt, hvor det framgår at Statnett har vurdert at hele planleggings- og byggeperioden for spenningsoppgradering vil strekke seg over 10–12 år. Dette tidsanslaget forutsetter imidlertid at en ny krafttilfør-

sel først er på plass. Uten en ny krafttilførsel vil oppgraderingen ta ytterligere tid fordi anleggsarbeidene bare kan utføres i korte lavlastperioder. Disse medlemmer understreker at ny kraftlinje mellom Sima og Samnanger også vil være nødvendig for å gi muligheter for ny kraftproduksjon. Med all den tid det vil ta å få på plass den nødvendige kapasiteten i regionen, vil spenningsoppgradering totalt ta 15–17 år. Disse medlemmer mener dette er en uholdbart lang periode med redusert forsyningssikkerhet i regionen. Disse medlemmer viser også til at et av utvalgene kom til at spenningsoppgradering lå utenfor den tidshorisont som var analysert fram til 2020.

Disse medlemmer understreker at Bergensregionen er i vekst, og at det er viktig at sentrale myndigheter bidrar til å støtte denne veksten. Disse medlemmer påpeker at en lang periode med redusert forsyningssikkerhet i Bergensregionen, slik forslagsstillerne legger opp til, ikke vil bidra positivt i denne sammenheng.

Disse medlemmer viser til at det fremgår av statsrådets brev at spenningsoppgradering har vært vurdert av både Statnett, NVE og departementet i saksbehandlingen og det etterfølgende arbeidet, og at det nå ikke kan være tvil om at spenningsoppgradering ikke er et reelt alternativ til en ny overføringsforbindelse.

Disse medlemmer foreslår at Dokument 8:98 S (2010–2011) ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skuffet over regjeringens håndtering av denne viktige saken. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i lengre tid har uttrykt bekymring for kraftforsynings situasjonen i Bergen, blant annet ved behandlingen av utbyggingen av Gjøa-feltet som elektrifiseres med strøm fra Bergensregionen. Disse medlemmer konstaterer at forsyningssikkerheten til Bergen først har blitt et tema for regjeringspartiene når de trenger retorisk å forsvare seg mot kritikk.

Disse medlemmer viser også til at regjeringen selv brukte flere år på å behandle saken før de tok en beslutning, og at den beslutningen vitnet om sterk strid internt i regjeringen. Disse medlemmer vil derfor minne regjeringspartiene på at de selv, ikke opposisjonen, er årsaken til regjeringens hastverkspreg som nå overskygger debatten om en best mulig løsning.

Disse medlemmer er ikke overrasket over at utvalgene konkluderte som de gjorde i valget mellom luftspenn og sjøkabel i Hardanger. Disse medlemmer er derimot svært skuffet over at regjeringen kun valgte å forholde seg til disse to alternativene når de skulle gjøre et endelig vedtak, til tross for at

utvalgene viste til flere alternativer som også ivaretok forsyningssikkerheten. Det vitner om at daværende olje- og energiminister Riis-Johansen mente alvor da han, selv etter at utvalgene var satt i arbeid, uttalte at han stod fast på sin beslutning.

Disse medlemmer viser også til intervjuet i Bergens Tidende 6. februar 2011 hvor politisk rådgiver i OED, Ivar Vigdenes, slår fast at det i denne saken nå er kun tre valg: Luftspenn i Hardanger, sjøkabel i Hardanger eller ingenting, og hvor sistnevnte anses som uansvarlig. Disse medlemmer konstaterer at regjeringen derved på et tidlig tidspunkt hadde valgt bort å forholde seg til alle andre alternativer enn valg av trasé gjennom Hardanger.

Disse medlemmer merker seg at regjeringspartiene anser det som urealistisk at andre turbin på kraftvarmeverket på Mongstad er i drift innen 2015. Det finner disse medlemmer oppsiktsvekkende, all den tid kraftverket er ferdig bygget. Disse medlemmer kan derimot forstå at regjeringspartiene ikke tror det er mulig å realisere en luftledning mellom Mongstad og Kollsnes innen 2016. Det er bare 5 år unna, og med normale utsettelse i regjeringens arbeid er dette altfor kort tid. Disse medlemmer viser til at Statnett i 2006 anslo at linjen Ørskog–Fardal kunne stå ferdig høsten 2011. Disse medlemmer konstaterer at denne tidsplanen er brutt, og at man i dag skal være glade om regjeringen i det hele tatt tar en beslutning om bygging før høsten 2011 er over.

Disse medlemmer viser til at daværende statsråd Riis-Johansen på et tidlig tidspunkt avviste at en kraftløsning for Bergen skulle involvere ny stor vannkraft eller bygging av flere gasskraftverk. Disse medlemmer konstaterer at en slik holdning trolig er grunnlaget for at regjeringen også har avvist å se på alternativer til kraftlinje gjennom Hardanger, siden slike alternative løsninger i stor grad er avhengig av ny produksjonskapasitet, som ville medført nye debatter om sterkt omstridte tema i regjeringen.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Kristeleg Folkeparti viser til Dokument nr. 8:9 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Børge Brende, Harald Victor Hove, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve om strategi for bygging av kraftlinjer, der det vart peika på at det er viktig å kome fram til ein god strategi som kan foreine behovet for ei sikker kraftforsyning med å ta vare på verdifulle naturverdiar og som har brei forankring i befolkninga i dei berørte områda. Viktige avvegingar her er val av trasé, kabel under jorda eller på sjøbotnen framfor kraftlinjer i høgspenning over bakken, og val av lokalisering

av kraftproduksjon som kan minske behovet for kraftoverføring mellom ulike delar av landet.

Desse medlemene er vidare opptekne av at lokalsamfunna skal bli hørt og at det bør vera gode prosessar i saker som dette. Involvering av lokalsamfunna skaper også robuste løysingar. Desse medlemene meiner at prosessen i høve til lokalsamfunna burde vore betre handtert i denne saka.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Dokument 8:98 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll om

styrket kraftforsyning til Bergensområdet, bifalles ikke.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:98 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll om styrket kraftforsyning til Bergensområdet – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 5. april 2011

Siri A. Meling

fung. leder

Bjørn Lødemel

ordfører

Vedlegg

Energi- og miljøkomiteen har mottatt flg. brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden, datert 16. mars 2011

Vedrørende Representantforslag 98 S (2010-2011) om styrket kraftforsyning til Bergensområdet

Jeg viser til energi- og miljøkomitéens brev av 25. f.m.

Spenningsoppgradering som alternativ til ny overføring ble vurdert under NVEs konsesjonsbehandling. NVE kom til at det av hensyn til forsyningssikkerheten vil være vanskelig å ta ut ledningene over lengre tid for å bygge dem om til 420 kV. Under klagebehandlingen ba departementet Statnett om tilleggsopplysninger om spenningsoppgradering. Med bakgrunn i Statnetts tilbakemeldinger og notat utarbeidet i regi av Den norske Turistforening vurderte departementet spenningsoppgradering på nytt i klagebehandlingen etter å ha innhentet NVEs kommentarer til alt innkommet materiale om dette spørsmålet. Jeg henviser her til departementets avgjørelse av klagesaken i brev av 2. juli 2010 der spenningsoppgradering ble gjennomgått som en av flere alternative muligheter til overføringsledningen fra Sima til Samnanger. Departementet konkluderte der med at det ikke var et aktuelt alternativ å oppgradere eksisterende ledninger før det foreligger en tredje overføringsledning inn til området for å sikre forsyningen i anleggsperioden.

Spenningsoppgradering er også omtalt av utvalgene som fikk i oppdrag å vurdere sjøkabelalternativet for Sima-Samnanger.

Departementet har oppsummert sine vurderinger av spenningsoppgradering av eksisterende 300 kV mellom Sauda og Aurland i brev av 1.d.m. Her følger det at spenningsoppgradering av den aktuelle strekningen er et prosjekt av en størrelse som innebærer ombygging av mer enn 300 km ledning og 8-9 transformatorstasjoner. Ved spenningsoppgradering må også deler av kraftledningen rives og bygges opp på ny. Dette kan enten skje parallelt med eksisterende trasé eller i eksisterende trasé. Ved å bygge parallelt kan man i større grad opprettholde kraftflyt på den gamle ledningen i byggefasen. Ulempen er at man da tar i bruk nye arealer, noe som vil gi nye konflikter mot andre interesser. Bygging i samme trasé krever utkobling av ledningen i større perioder.

Statnett har vurdert at hele planleggings- og byggeperioden for spenningsoppgradering vil strekke

seg over 10-12 år. Dette tidsanslaget forutsetter imidlertid at en ny krafttilførsel først er på plass. Uten en ny krafttilførsel vil oppgraderingen ta ytterligere tid fordi anleggsarbeidene bare kan utføres i korte lavlastperioder.

Ny kraftproduksjon i den størrelse og tilgjengelighet som kreves for å gjennomføre en spenningsoppgradering vil i realiteten måtte være et gasskraftverk. Et gasskraftverk ville ikke kunne produsere i de største overskuddsperiodene, som følge av at det allerede i dag er eksportbegrensninger ut av regionen i perioder med høyt tilsig. Det er ikke anledning til å knytte ny kraftproduksjon til nettet før situasjonen er bedret i området. Gasskraftverket måtte i så fall etableres som et reservegasskraftverk med vilkår som gjør det mulig å koble inn produksjonen relativt raskt. Det er ikke realistisk å anta at planlegging og bygging av et reservegasskraftverk i denne størrelsesorden kunne gjennomføres på særlig under 5 år. Den totale perioden for ferdigstilling av spenningsoppgraderingen antas dermed å bli 15-17 år. Dette vil etter min vurdering innebære en alt for lang periode med uakseptabel forsyningssikkerhet i regionen.

Som jeg påpekte ovenfor er det i dag svært begrensete muligheter til å knytte ny produksjon til nettet i BKK-området. I NVE ligger det meldinger og søknader om småkraftverk med en samlet produksjon på rundt 115 GWh på vent inntil ny overføringskapasitet er etablert. Statnett har videre vurdert at Sima-Samnangerledningen kan muliggjøre etablering av 1 TWh fornybar energiproduksjon. Ved en spenningsoppgradering må planer om ny produksjon legges på is i 15 år. Jeg er derfor uenig i forslagsstillerens vurdering av at Sima-Samnangerledningen ikke "skaper verdier". Kraftledningen Sima-Samnanger er det alternativet som raskest kan bidra til etablering av ny kraftproduksjon i regionen.

Jeg er av den oppfatning at det fortsatt er grunnlag for å si at det ikke er et aktuelt alternativ å oppgradere eksisterende ledninger før det foreligger en tredje overføringsledning inn til området. I departementets brev av 1. d.m. ble det derfor lagt til grunn at det nå er behov for en ny overføringsledning fra Sima til Samnanger. Konsesjonsvedtaket av 2. juli 2010 ligger dermed fast.

